

Ustawa o nieodpłatnej pomocy prawnej oraz edukacji prawnej¹

z dnia 5 sierpnia 2015 r. (Dz.U. 2015, poz. 1255)

---

¹ Niniejszą ustawą zmienia się ustawy: ustawę z dnia 26 maja 1982 r. – Prawo o adwokaturze, ustawę z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych, ustawę z dnia 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej oraz ustawę z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Rozdział 1. Przepisy ogólne

Art. 1. [Zakres przedmiotowy]

Ustawa określa zasady udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej, a także zasady działania organów administracji publicznej w zakresie edukacji prawnej.

Art. 2. [Stosunek do innych ustaw]

1. Niniejsza ustawa nie zwalnia organów administracji publicznej od wykonywania określonych w ustawach zadań w zakresie poradnictwa prawnego.

2. Niniejsza ustawa nie ogranicza działalności w zakresie nieodpłatnego poradnictwa prawnego.

Spis treści

	Nb
1. Pomoc prawna z urzędu	1
2. Poradnictwo pozasądowe	2
3. Zakres poradnictwa	3
4. Kliniki prawa; dyżury prawników	4
5. Formy bezpłatnego poradnictwa prawnego	5
6. Osoby udzielające pomocy prawnej	6
7. Wybór miejsca i osoby udzielającej porady	7
8. Zmiany w obowiązujących ustawach	8
9. Powołanie Rady Nieodpłatnej Pomocy Prawnej oraz Edukacji Prawnej	9
10. Punkty prawne – kwota dotacji	10
11. Ustawa pakamerowa	11
12. Pauperyzacja prawników	12
13. Łapanki adwokatów / radców prawnych	13

1. **Pomoc prawna z urzędu.** Ustawa z 5.8.2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej oraz edukacji prawnej (Dz.U. z 2015 r. poz. 1255) jest pierwszą w Polsce ustawą regulującą w sposób kompleksowy udzielanie darmowej pomocy prawnej na etapie przedsądowym i pozasądowym. Dotychczas kwestie darmowego poradnictwa prawnego były uregulowane w ustawach dotyczących procedur sądowych (zob. ustawa z 17.11.1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego, t.j. Dz.U. z 2014 r. poz. 101 ze zm.; ustawa z 6.6.1997 r. – Kodeks postępowania

karnego, Dz.U. Nr 89, poz. 555 ze zm.; ustawa z 30.8.2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi, t.j. Dz.U. z 2012 r. poz. 270 ze zm.) i dotyczyły wyłącznie pomocy prawnej udzielanej na etapie sądowym (ewentualnie na etapie postępowania przygotowawczego) przez prawników profesjonalnych, tj. adwokatów i radców prawnych – tzw. pomoc z urzędu. Pomoc z urzędu była i jest świadczona przez prawników profesjonalnych (tzw. adwokat z urzędu, radca prawny z urzędu) wyznaczanych przez sądy i właściwe okręgowe rady adwokackie / okręgowe izby radców prawnych. Aby uzyskać pomoc prawną z urzędu, strona powinna złożyć wniosek o ustanowienie pełnomocnika (w sprawach cywilnych) lub obrońcy (w sprawach karnych) z urzędu. Przyznanie prawnika z urzędu przez sąd jest uzależnione od spełnienia głównie przesłanek natury ekonomicznej po stronie wnioskodawcy. Powinien on bowiem wykazać, że nie może pozwolić sobie na pomoc płatnego prawnika (tzw. prawnik z wyboru) bez poniesienia uszczerbku finansowego (czyli że nie stać go na prawnika) oraz przedstawić oświadczenie o stanie majątku, rodzinnym (wzór oświadczenia dostępny na stronach sądów: <http://lodz.sr.gov.pl/index.php?id=323>, dostęp: 5.1.2016 r.; http://www.chorzow.sr.gov.pl/sad_rejonowy.php?main/do_pobrania, dostęp: 5.1.2016 r.).

Sąd rozpoznaje wniosek i podejmuje decyzję (w formie postanowienia) o przyznaniu lub odmowie przyznania wnioskodawcy pomocy prawnej z urzędu.

- 2 **2. Poradnictwo pozasądowe.** Co do poradnictwa pozasądowego, przepisy różnych ustaw (np. ustawa z 12.3.2004 r. o pomocy społecznej, t.j. Dz.U. z 2015 r. poz. 163 ze zm. – art. 46 ust. 1 i 2, ustawa z 16.2.2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów, t.j. Dz.U. z 2015 r. poz. 184 ze zm. – art. 42 ust. 1) regulują kwestię darmowej pomocy prawnej dla osób uprawnionych. Krąg osób uprawnionych w przypadku niektórych zagadnień (np. ochrona konsumenta, prawo pracy) jest dość szeroki, a kryterium uzyskania pomocy ograniczone jest jedynie do statusu prawnego osoby (np. konsument).
- 3 **3. Zakres poradnictwa.** Darmowych porad prawnych udzielają organizacje pozarządowe, fundacje (np. Centrum Praw Kobiet – zob. <http://www.cpk.org.pl/39,pomoc-prawna.html>; <http://www.um.warszawa.pl/node%252F170>, dostęp: 7.12.2015 r.; Academia Iuris), przy czym zakres poradnictwa jest zwykle związany z celami statutowymi organizacji.
- 4 **4. Kliniki prawa; dyżury prawników.** W samorządach organizowane są dyżury prawników. Uczelnie wyższe w ramach tzw.

klinik prawa udzielają darmowej pomocy prawnej. Wreszcie, zarówno adwokaci, jak i radcy prawni organizują dni bezpłatnego poradnictwa prawnego (np. Dzień Bezpłatnych Porad Prawnych, zob. <http://www.adwokatura.pl/z-zycia-nra/dzien-bezplatnych-porad-prawnych-18-kwi-ethia>, dostęp: 6.1.2015 r.; Niebieski Parasol, KIRP – zob. <http://kirp.pl/pro-bono/niebieski-parasol>, dostęp: 6.1.2015 r.; akcja poradnicza notariuszy „Porozmawiaj z notariuszem o...” Dni Otwarte Notariatu – zob. www.um.warszawa.pl/aktualnosci/bezp-atne-porady-notarialne, www.wroclaw.law.pl/notariusze-bezplatne-porady-we-wroclawiu, dostęp: 6.1.2015 r.).

5. Formy bezpłatnego poradnictwa prawnego. Komentowany 5 przepis w ust. 2 stanowi, iż ustawa nie zwalnia organów administracji publicznej od wykonywania określonych w ustawach zadań w zakresie poradnictwa prawnego i nie ogranicza działalności w zakresie nieodpłatnego poradnictwa prawnego. Oznacza to, że faktycznie będziemy mieć do czynienia z równoczesnym funkcjonowaniem obok siebie wielu form bezpłatnego poradnictwa prawnego (w tym regulowanego ustawowo).

Przy czym, najbardziej restryktywne kryteria co do osób udzielających porad prawnych i osób uprawnionych zawierają przepisy NieodpłPomPrU.

6. Osoby udzielające pomocy prawnej. Zasadniczo, pomoc 6 prawna ma być udzielana przez adwokatów i radców prawnych (art. 5 NieodpłPomPrU), ale ustawa dopuszcza świadczenie pomocy prawnej przez prawnika/doradcę podatkowego z organizacji pozarządowej prowadzącej działalność pożytku publicznego (art. 11 NieodpłPomPrU). Co ciekawe, organizacje pozarządowe mają ustawowo zagwarantowany 50-procentowy udział w punktach pomocy prawnej (art. 11 ust. 1 NieodpłPomPrU). Osoba udzielająca nieodpłatnej porady prawnej ze strony organizacji pozarządowej nie musi być prawnikiem profesjonalnym. Warto zauważyć, że ustawa nie dotyka kwestii uzależnienia wysokości wynagrodzenia dla prawnika w zależności od posiadania przez niego tytułu zawodowego.

7. Wybór miejsca i osoby udzielającej porady. Osoby ko- 7 rzystające z darmowych porad prawnych mają możliwości wyboru miejsca i osoby udzielającej porady (np. uczelnie wyższe z klinikami prawa, organizacje pozarządowe itp.). Co warto zauważyć, istnieje możliwość skorzystania z darmowych porad specjalistów w danej dziedzinie prawa (np. prawo ochrony konsumenta – rzecznicy praw

konsumenta i organizacje konsumenckie). Tymczasem komentowana ustawa wyznacza do udzielenia nieodpłatnej pomocy prawnej w szerokim zakresie tematycznym (od prawa karnego przez podatkowe do cywilnego i rodzinnego czy prawa pracy). Ustawa nie reguluje kwestii przyporządkowania prawników udzielających nieodpłatnej pomocy prawnej do danej dziedziny prawa. Rodzi to ryzyko braku uzyskania porady przez osobę uprawnioną.

8 8. Zmiany w obowiązujących ustawach. W związku z uchwaleniem ustawy wprowadzono zmiany w obowiązujących ustawach korporacyjnych.

W ustawie z 26.5.1982 r. – Prawo o adwokaturze (t.j. Dz.U. z 2015 r. poz. 615 ze zm.) w art. 3 dodano pkt 5a, gdzie do zadań samorządu adwokackiego dodano: „współdziałanie z jednostkami samorządu terytorialnego w zapewnianiu udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej, o której mowa w ustawie z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej oraz edukacji prawnej”, a w art. 58 dodano pkt 12 lit. 1, zgodnie z którą do zakresu działania Naczelnej Rady Adwokackiej wprowadzono: „uchwalanie regulaminów dotyczących: (...) zasad wyznaczania adwokatów do udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej, o której mowa w ustawie z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej oraz edukacji prawnej i dokumentowania udzielonej nieodpłatnej pomocy prawnej” (art. 21 NieodpłPomPrU).

Podobnie art. 22 NieodpłPomPrU zawiera odesłanie do zmian w ustawie z 6.7.1982 r. o radcach prawnych (t.j. Dz.U. z 2015 r. poz. 507 ze zm.) w art. 41 i 60.

Aktem wykonawczym ustawy jest **rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z 15.12.2015 r. w sprawie sposobu udzielania i dokumentowania nieodpłatnej pomocy prawnej** (Dz.U. z 2015 r. poz. 2186).

9 9. Powołanie Rady Nieodpłatnej Pomocy Prawnej oraz Edukacji Prawnej. Na podstawie komentowanej ustawy ówczesny Minister Sprawiedliwości wydał 20.10.2015 r. zarządzenie w sprawie powołania Rady Nieodpłatnej Pomocy Prawnej oraz Edukacji Prawnej (Dz.Urz. MS z 2015 r. poz. 224). Zarządzenie zostało wydane na podstawie art. 17 ust. 1 oraz art. 18 ust. 2 NieodpłPomPrU (warto zaznaczyć, że art. 17 i 18 NieodpłPomPrU weszły w życie 31.8.2015 r.). Powołana Rada składa się z 13 osób, a na jej czele stoi Przewodnicząca. Członkami Rady zostali: przedstawiciele NRA

i KIRP (po 1 osobie z organu), przedstawiciele Ministerstwa Sprawiedliwości (4 osoby), przedstawiciele organizacji pozarządowych działających na rzecz dostępu obywateli do nieodpłatnej pomocy prawnej oraz edukacji prawnej (2 osoby), przedstawiciele strony samorządowej Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego (2 osoby), przedstawiciele innych ministerstw (3 osoby). Wydaje się, że w Radzie powinno zasiadać więcej przedstawicieli środowisk prawników profesjonalnych (adwokatów i radców prawnych – co najmniej po 2 osoby z organu – NRA i KIRP). Taki pogląd wynika z faktu, że nieodpłatna pomoc prawna będzie głównie realizowana przez adwokatów i radców prawnych. Zatem, przedstawiciele tych zawodów powinny mieć możliwość wpływu na sposób wykonania tego obowiązku i powinni przedstawiać problemy, z którymi zetkną się szeregowi adwokaci/radcowie prawnie świadczący tę pomoc. W przeciwnym razie za prawdopodobne uznać należy ryzyko pominięcia problemów/wątpliwości prawnych/uwag/propozycji środowisk adwokatów i radców prawnych wykonujących obowiązek wynikający z niniejszej ustawy.

10. Punkty prawne – kwota dotacji. Na podstawie ustawy ma powstać 1524 punktów prawnych w całej Polsce (minimum 2 na każdy powiat). Łączna kwota dotacji z tytułu nieodpłatnej pomocy prawnej wynosi 94 183 200 zł.

Dla przykładu (zestawienie ze strony: <http://www.darmowapomocprawn.a.ms.gov.pl/pl/dla-wykonawcow>, dostęp: 6.1.2016 r.) na powiat wałbrzyski mają przypadać: 2 punkty pomocy prawnej, kwota 123 600 zł, z czego 119 892 zł na wynagrodzenia z tytułu umów, a 3708 zł na pokrycie kosztów obsługi organizacyjno-technicznej; powiat warszawski zachodni: 4 punkty pomocy prawnej, 247 200 zł podzielone na 239 784 zł oraz 7416 zł. Zgodnie z § 4 UiDNieodpłPomPrR informacje dotyczące lokalizacji punktów pomocy prawnej oraz dotyczące godzin udzielania porad będą zamieszczane na stronie Biuletynu Informacji Publicznej powiatu/gminy (na terenie, których mają się znajdować wyżej wymienione punkty pomocy prawnej).

Ustawa od samego początku (jeszcze na etapie projektu) wzbudzała kontrowersje. Krytykowały ją środowiska adwokackie (zob. www.infor.pl/prawo/prawo-karne/adwokatura/717070,Adwokatura-krytyczni-e-o-bezplatnej-pomocy-prawnej, dostęp: 8.12.2015 r.; pismo Naczelnej Rady Adwokackiej do ówczesnego Marszałka Sejmu Radosława Sikorskiego z 21.4.2015 r. – www.adwokatura.pl/admin/wgrane_pliki/fi1e

-20150421-opinia-do-marszalka-sejmu, dostęp: 8.12.2015 r.) i radcowskie (zob. www.kirp.pl/radcowie-nie-dla-projektu-ustawy-o-nieodplatnej-pomocy-prawnej-w-obecnym-ksztalcie, dostęp: 8.12.2015 r.).

Krytyczne opinie o ustawie przedstawiały także samorządy wiejskie (zob. <http://www.portalsamorzadowy.pl/prawo-i-finanse/darmowa-pomoc-prawna-tak-ale-nie-kosztem-samorzadow,70461.html>, dostęp: 8.12.2015 r. – opinia związku gmin wiejskich Rzeczypospolitej do ustawy), wskazując na brak analizy konsekwencji finansowych wprowadzenia ustawy.

11 11. **Ustawa pakamerowa.** Ustawę nazwano ustawą pakamerową [o ustawie pakamerowej wypowiedzieli się: Ustawa pakamerowa – wybrane komentarze adwokatów, zob. www.palestrapolska.wordpress.com/301412/16/ustawa-pakamerowa-wybrane-komentarze-adwokatow, dostęp: 8.12.2015 r.; pozywam.blogspot.com/2015/04/prawnik-musi-udzielic-darmo-wych-porad.html, dostęp: 8.12.2015 r. (blog prowadzony przez sędziego); opinia adwokatów: *M. Matusiak-Frątczak*, *M. Strus-Wótos*, *D. Golińskiego*: <https://palestrapolska.wordpress.com/2015/01/09/opinia-dotyczy-projektu-ustawy-o-nieodplatnej-pomocy-prawnej-i-informacji-prawnej>, dostęp: 8.12.2015 r.] od słowa „pakamera” (pomieszczenie, w którym przechowywane są towary; zob. <http://sjp.pwn.pl/sjp/pakamera;2497472.html>; <https://dobryslownik.pl/slowo/pakamera/36527/4>, dostęp: 8.12.2015 r.), gdzie pakamerą ma być miejsce świadczenia nieodpłatnej pomocy prawnej w ramach komentowanej ustawy. Ustawę pakamerową uznano za akt prawny, który przyczyni się do zubożenia prawników profesjonalnych i zaniku rynku płatnych porad prawnych.

12 12. **Pauperyzacja prawników.** Nie sposób bowiem pominąć, że obecnie zawód prawnika profesjonalnego pauperyzuje się [można też mówić o pauperyzacji prawników – zob. Dziekan ORA w Warszawie adw. *P. Rybiński* w wypowiedzi dla Dziennika Gazety Prawnej: <http://prawo.gazetaprawna.pl/artykuly/879310,adwokaci-wyjda-na-ulice.html>, dostęp: 8.12.2015 r.; *W. Chrościk* – Dziekan OIRP w Warszawie, publikacja z 4.11.2015 r. dla dziennika Rzeczpospolita: <http://www.oirpwarszawa.pl/wlodzimirz-chroscik-czas-rozetrac-barykady>; *G. Standing*, *Prekariat – nowa niebezpieczna klasa*, Warszawa 2014 – gdzie przeciętny prawnik profesjonalny prowadzący własną kancelarię samodzielnie będzie przynależał do prekariatu (s. 46 – prekariat jako siła robocza pracująca za stawki godzinowe, gdzie prekariat cechuje „brak trwałej tożsamości opartej na pracy”, s. 48 i 59; podczas gdy prawnicy zatrudnieni w korporacjach i administracji rządowej będą zaliczani do tzw. salariatu; s. 44 – *G. Standing* mówi, że „salariat jest zatrudniony na sta-

bilny, pełny etat”); <http://www.bartoszgrohman.pl/list-otwarty-do-ministra-sprawiedliwosci>, dostęp: 28.2.2016 r.; <http://www.bartoszgrohman.pl/wp-content/uploads/2015/06/list-otwarty-do-Ministra-Sprawiedliwosci-Borysa-Budki.pdf>, dostęp: 28.2.2016 r.; kwestia pauperyzacji środowiska została także poruszona w liście otwartym adw. *B. Grohmana* i adw. *M. Szpakowskiego* z 29.6.2015 r. do ówczesnego Ministra Sprawiedliwości *B. Budki*]. Trudno mówić o tej grupie zawodowej jako o grupie jednorodnej, zamożnej będącej częścią klasy średniej *sensu largo*. Prawnicy profesjonalni niezatrudnieni w administracji rządowej czy w korporacjach są *de facto* członkami prekariatu (zob. *G. Standing*, *Prekariat*, s. 49) – nowej klasy społecznej. Prekariat cechuje m.in. brak bezpieczeństwa pracy i miejsca pracy, brak bezpieczeństwa zatrudnienia, brak bezpieczeństwa dochodu i reprezentacji [*G. Standing*, *Prekariat*, s. 49; celnie o atakach na samoregulację zawodową (co przekłada się pośrednio na brak wpływu samorządów zawodowych na wysokość stawek wynagrodzenia) – zob. *G. Standing*, *Prekariat*, s. 100; z kolei *R. Susskind* w sprawie przyszłości zawodu prawnika wskazuje na prawdopodobieństwo zastąpienia niektórych czynności wykonywanych przez prawników przez komputery – zob. <http://www.legalweek.com/legal-week/interview/2434693/were-not-even-at-the-fear-stage-richard-susskind-on-a-very-different-future-of-the-legal-profession>, dostęp: 8.12.2015 r.].

Prowadzenie własnej działalności gospodarczej przez prawników profesjonalnych obarczone jest wieloma kosztami i ryzykami. Poza obowiązkowymi obciążeniami ZUS (ponad 1000 zł miesięcznie), istnieje konieczność zapłaty podatków (podatku dochodowego oraz podatku VAT, gdyż adwokaci/radcy prawni są płatnikami VAT w wysokości 23%; zatem miesięcznie obciążenia fiskalne prawnika profesjonalnego sięgają około 40% uzyskiwanego przychodu miesięcznie, przy założeniu, że składa deklarację VAT co miesiąc, a nie w odstępach co 3 miesiące). Oprócz tego dochodzą koszty utrzymania kancelarii, zakupu publikacji naukowych, poniesienia opłat składek członkowskich oraz wykupu obowiązkowego ubezpieczenia od odpowiedzialności cywilnej. Z uwagi na rosnące koszty utrzymania się na rynku, wykonywanie zawodu staje się coraz trudniejsze [o godnym wynagrodzeniu dla prawników (wprawdzie dotyczy to przede wszystkim stawek za pomoc prawną udzieloną z urzędu) wspomina adw. *E. Supera*, *Stawki mniejsze niż życie*, zob. www.prawnik.pl/wiadomosci/adwokaci/artykuly/909302,stawki-mniejsze-niz-zycie, dostęp: 4.12.2015 r.].

Wprowadzenie komentowanej ustawy miało w założeniu pomóc prawnikom profesjonalnym, w szczególności młodym prawnikom, dopiero co rozpoczynającym wykonywanie zawodu [np. *G. Wiaderek* przekonuje: „Bardzo bym się wzdrygał przed powiedzeniem, że jakimś środowisku zależy na tym, aby ustawa nie została uchwalona. Przecież adwokaci mogą mieć dodatkowe źródło dochodów ze świadczenia pomocy prawnej opłacanej przez Skarb Państwa. To także szansa dla wielu młodych prawników, którzy dzięki tej ustawie dostaliby szansę np. na zdobycie pierwszej pracy” – zob. <http://lublin.ngo.pl/wiadomosc/426433.html>, dostęp: 6.12.2015 r.; dziekan Okręgowej Izby Radców Prawnych w Opolu *B. Bieluszewska* uważa: „To jest przede wszystkim szansa dla młodych prawników, aby mogli znaleźć pracę. Specjalistów wystarczy, wykształciliśmy ich w ostatnich latach sporo” – zob. <http://www.nto.pl/wiadomosci/opolskie/art/4661082,40-punktow-pomocy-prawnej-ma-powstac-w-opolskiem,id,t.html>, dostęp: 5.12.2015 r.; opinia Biura Legislacyjnego Kancelarii Senatu do ustawy z 9.7.2015 r. (druk Nr 962) – www.senat.gov.pl/download/gfx/senat/pl/senatekspertyzy/.../962.pdf, dostęp: 5.12.2015 r. – przebieg prac legislacyjnych na temat ustawy]. O czym jednak zdają się zapominać zwolennicy takiego poglądu to fakt, że pomocy prawnej powinny udzielać osoby posiadające doświadczenie w obsłudze prawnej osób fizycznych i posiadające wiedzę w zakresie szeroko pojmowanego prawa procesowego. Po drugie, młodzi prawnicy mogą po prostu nie być zainteresowani taką perspektywą wejścia do zawodu, w szczególności z uwagi na niską atrakcyjność finansową proponowanego przez państwo modelu wynagradzania z tytułu nieodpłatnej pomocy prawnej.

- 13 13. Łapanki adwokatów / radców prawnych.** Z tego względu uzasadnione były obawy, że do udzielania pomocy prawnej nie zgłosi się wystarczająca liczba prawników profesjonalnych. Wtedy trzeba by było skorzystać z rozwiązania wskazanego w art. 10 ust. 2 NieodpłPomPrU i wyznaczyć z tzw. łapanki adwokatów/radców prawnych. Obawy okazały się przedwczesne, gdyż w większych ośrodkach (np. Warszawa) zgłosiła się większa niż wymagana liczba osób i zwycięzców wyłoniono w drodze losowania (ORA Warszawa, zob. <https://www.facebook.com/Okregowa-Rada-Adwokacka-w-Warszawie-309662922569627/?fref=nf>, dostęp: 11.11.2015 r. – zgłosiło się 758 chętnych na 62 miejsca w tzw. pakamerach).

Czas pokaże, jak będzie działać państwowy system nieodpłatnej pomocy prawnej i czy słuszne są obawy środowisk adwokackich

i radcowskich co do kształtu rynku porad prawnych w Polsce i pauperyzacji prawników profesjonalnych jako grupy zawodowej. Kwestie, które wymagają szybkiej reakcji od ustawodawcy (co do zmian ustawy), zostały wskazane wprost w komentarzach do poszczególnych przepisów.

Rozdział 2. Nieodpłatna pomoc prawna

Art. 3. [Zakres nieodpłatnej pomocy]

1. Nieodpłatna pomoc prawna obejmuje:

- 1) poinformowanie osoby uprawnionej o obowiązującym stanie prawnym, o przysługujących jej uprawnieniach lub o spoczywających na niej obowiązkach lub
- 2) wskazanie osobie uprawnionej sposobu rozwiązania jej problemu prawnego, lub
- 3) udzielenie pomocy w sporządzeniu projektu pisma w sprawach, o których mowa w pkt 1 i 2, z wyłączeniem pism procesowych w toczącym się postępowaniu przygotowawczym lub sądowym i pism w toczącym się postępowaniu sądowno-administracyjnym, lub
- 4) sporządzenie projektu pisma o zwolnienie od kosztów sądowych lub ustanowienie pełnomocnika z urzędu w postępowaniu sądowym lub ustanowienie adwokata, radcy prawnego, doradcy podatkowego lub rzecznika patentowego w postępowaniu sądowno-administracyjnym.

2. Nieodpłatna pomoc prawna nie obejmuje spraw:

- 1) podatkowych związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej;
- 2) z zakresu prawa celnego, dewizowego i handlowego;
- 3) związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej, z wyjątkiem przygotowania do rozpoczęcia tej działalności.

Spis treści

	Nb
1. Jeden wariant rozwiązania problemu prawnego	1
2. Częstotliwości korzystania z nieodpłatnej pomocy prawnej .	2
3. Pomoc w przygotowaniu pism	3
4. Stan <i>lis pendent</i>	4